

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA DESIGNU A UMĚNÍ LADISLAVA SUTNARA**

**Diplomová práce
AUTORSKÁ DIDAKTICKÁ KNIHA**

Seznamte se: holub!

BcA. Adéla Ťopková

Plzeň 2021

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA DESIGNU A UMĚNÍ LADISLAVA SUTNARA**

Katedra designu
Studijní program Design
Studijní obor Ilustrace a grafický design
Specializace Ilustrace

Diplomová práce
AUTORSKÁ DIDAKTICKÁ KNIHA

Seznamte se: holub!

BcA. Adéla Ťopková

Vedoucí práce: akad. mal. Renáta Fučíková
Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Adéla ŤOPKOVÁ**
Osobní číslo: **D18N0019P**
Studijní program: **N8208 Design**
Studijní obor: **Ilustrace a grafický design, specializace Ilustrace**
Téma práce: **AUTORSKÁ DIDAKTICKÁ KNIHA**
Zadávací katedra: **Katedra designu**

Zásady pro vypracování

Tvůrčí záměr: Vytvořit umělecky hodnotné ilustrace k autorské didaktické knize.

Způsob realizace: Vyplyne v průběhu práce pomocí skic, technických zkoušek a studií.

Cíl: Vytvoření ilustrované knihy. Obsahuje původní autorský stručný populárně naučný text, kompletní ilustrační a grafické řešení.

Předpokládaný charakter výstupu: Kompletně řešená autorská didaktická kniha vytištěná ve třech exemplářích. Minimální rozsah 20 ilustrovaných stran.

Průvodní zpráva bude v minimálním počtu tří normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

KOS, Petr. *Poštovní holubi československé armády 1918-1938: neznámé kapitoly vojenství a techniky*. 2. vyd. Praha: Petr Kos, 2014. Bílá místa historie. ISBN 978-80-260-6654-5.
Twombly, Clarence E. *Pigeon standard*. Boston, C. E. Twombly, 1900.
PETRŽÍLKA, Slavibor a Milan TYLLER. *Holubi*. Ilustroval Alena ČEPIČKÁ. Praha: Aventinum, 1995. Krystal (Aventinum). ISBN 80-85277-09-3.

Vedoucí diplomové práce: **akademický malíř Renáta Fučíková**
Katedra designu

Oponent diplomové práce: **Mgr. Petr Eliáš**
Děkanát

Datum zadání diplomové práce: **29. května 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2021**

Dle rozhodnutí č. j. *ZCU 010065/2021*
stanoven nový termín odevzdání BP/DP. **3.0. -07- 2021**

L.S.

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Doc. akademický malíř František Steker v.r.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, červenec 2021

.....
podpis autora

Ráda bych poděkovala Renátě Fučíkové za výborné rady a nápady.
Jsem poctěna, že se mi naskytla příležitost studovat v jejím ateliéru,
kde jsem se pod jejím vedením rozvíjela jako ilustrátor neuvěřitelným
tempem. Děkuji.

Obsah

1	Popis přípravy a reflexe procesu vlastní tvorby	8
1.1	Zvolení tématu	8
1.2	Rešerše	9
1.3	Proces tvorby	10
2	Popis výsledného díla a jeho využití	11
3	Resumé	12
4	Seznam použitých zdrojů	13
5	Seznam příloh	14

1 Popis přípravy a reflexe procesu vlastní tvorby

1.1 Zvolení tématu

Tématem mé diplomové práce je didaktická kniha o holubech, která by měla poukázat na dlouhou historii, kterou máme s holubou společnou. Po celé magisterské studium směřuji k didaktické ilustraci – mé klauzurní práce obsahují jazyková pexesa či ilustrace na téma Jana Amose Komenského. Jako o dalším možném tématu diplomové práce jsem uvažovala i o tvorbě ilustrovaného česko-anglického slovníku. Po konzultaci s Renátou Fučíkovou jsme se domluvily na zpracování knihy o holubech, které máme obě v lásce.

O holuby se zajímám od nástupu na střední školu. Většinu mého dětství jsem bydlela daleko od větších měst. Zdivočelé holuby, které dnes známe nejvíce, jsem zažila spíše při cestování s rodiči. Měla jsem je spojené s městským životem – kde je volně žijící holub, tam je obchod se značkovým oblečením, multikino, galerie a McDonalds.

Více jsem znala holuba domácího – jako malá jsem milovala československo-německou klasiku – pohádku Tři oříšky pro Popelku. Viděla jsem ji i několikrát za den na VHS a byla jsem okouzlena bílými holubičkami, které pomáhali mé oblíbené hrdince.

Méně krásný zážitek mám ze zahrady mé pratety, kde jsem skončila o prázdninách. Má prateta chovala holuby pro maso, byli namačkaní v králíkárnách a často jako králíci skončili na talíři vedle špenátu.

Pořádně jsem začala přemýšlet o holubech právě až na střední škole, kterou jsem studovala v Brně. Měštští holubi se stali každodenní záležitostí a najednou jsem spatřila v hejnech holubů jedince se špatnou nožkou, vadným křídlem či oteklou tváří. Bylo mi jich tak líto.

Bílé holubičky z pohádek, holubi ze zahrady mé pratety a neoblíbení holubi z měst jsou jedno stejné zvíře. A lidé na ně většinou zapomínají.

1.2 Rešerše

Věděla jsem, že téma holubů bude obsáhlé. Ze začátku jsem ale měla problém s nalezením informací. Bohužel mi české knihovny a knihkupectví nedokázali nabídnout knihy o holubech. Musela jsem se obrátit na trh s knihami v anglickém jazyce. Jako první jsem našla knihu Pigeons od amerického spisovatele Andrewa Blechmana, kterou jsem si ihned objednala. Z citací této knihy jsem se dostala k autorce Jean Hansell, která věnovala svůj život holubům. Při dalším hledání jsem objevila knihu Pigeon od britské spisovatelky Barbary Allen, kniha je součástí edice Animal od nakladatelství Reaktion Books – každá kniha je napsaná o historii jiného zvířete. Kniha Pigeon se stala mým hlavním zdrojem informací. Jako další zdroje se mi podařilo vyhledat několik článků a volně dostupných knih v digitální knihovně JSTOR a dále mi internet nabídl neskutečné množství vědeckých článků z různých univerzit, které se mi nepodařilo ve výsledné knize plně využít.

Při hledání informací jsem se zaměřila i na průzkum ilustrovaných knih o holubech. Již delší dobu vím o nádherné knize King of the Sky ilustrované Laurou Carlin, tato knížka získala v roce 2015 ocenění Gran Prix na Bienále ilustrací Bratislava. Dále se mi podařilo najít dětskou knihu o umělci Henri Matisse a jeho lásce k holubům s názvem The Iridescence of Birds, je ilustrována Hadley Hooperem. Obě knihy se spíše věnují příběhům lidí, nenalezla jsem dětskou knihu jen o holubech.

1.3 Proces tvorby

Tvorbu jsem začala vyrobením digitální makety. Měla jsem k dispozici až příliš mnoho informací, musela jsem si několikrát udělat osnovu ke knize, kterou jsem později několikrát redukovala. Vrcholem velikosti mé knihy bylo 15 kapitol o 160 stranách. Pro první nápady jsem kreslila skice, časem jsem rovnou tvořila ilustrace.

Základ ilustrace je lineární kresba tvořená mikrotužkou. Má linka je nejvíce uvolněná při kreslení tužkou a z mých zkušeností se mikrotužka s měkkou tuhou nejlépe skenuje, proto se poslední dobou stává mou nejoblíbenější technikou. Použila jsem dva typy papírů – klasický tvrdý hlazený papír a papír diskobolos. Na hlazeném papíře je tvořena většina ilustrací – linka je čistá a dynamická. Papír diskobolos je věnovaný předělům a titulní stránce – má lehkou texturu, díky té má linka volnější charakter.

Vytvořila jsem řadu textur z bílé a modré akrylové barvy a různých křídových pastelů. Tyto textury jsem oskenovala a je digitálně upravila, aby se daly použít při kolorování ilustrací. Výsledné ilustrace jsou kolorované digitálně vrstvením různobarevných textur a ploch a linek udělaných za pomoci brushe.

2 Popis výsledného díla a jeho využití

Výsledná kniha se jmenuje Seznamte se: holub! Má formát 215 x 272 mm, obsahuje 72 stran a je šitá vazbou V8 – klasickou pevnou vazbou. Zvolila jsem papír Munken, který působí příjemněji než klasický ofsetový papír. Vybrala jsem si mezi běžější verzí, Munken Lynx, a klasickým nažloutlým Munken Pure, ten se mi více zalíbil – barevnost jemně posunuje do více přírodních tónů a působí trochu špinavě – je ideální pro téma holubů.

Kniha je bohatě ilustrovaná, laděná do holubích barev – šedé, modré a špinavé béžové. Pro osvěžení jsem zvolila více nenápadné holubí barvy – zelenou a fialovou z iridescence na holubím krku, růžovou z holubích nožiček a červenou a žlutou z barvy očí.

Při psaní textu jsem použila inspiraci z několika dětských knížek – To je Londýn od Miroslava Šaška a Včely od polského ilustrátora Piotra Sochy. Text knihy je sázen písmem Andulka Book a pro titul knihy na obálce, vstup knihy a názvů kapitol jsem zvolila font Bitter v řezu Bold. Oba fonty mají podobnou, a to velkou, střední šířku. Písmo Andulka (antikva) a Bitter (egyptienka) tak spolu i přes své rozdíly tvoří výbornou dvojici a zároveň se díky velké střední šířce fonty skvěle čtou. Andulku jsem si oblíbila i pro její ptačí název.

Zkoušela jsem klasický černý text, ten ale rušil už existující kompozici ilustrací a stránky knihy působily přeplněně. Zvolila jsem odlehčený přístup – text je menší a v šedé barvě. Názvy titulů jsou barevné podle barevnosti předělů – stran určených pouze pro uvedení kapitol.

Na předsádky a pro vstup do knihy jsem použila motiv holubích stop. Líbí se mi představa, že holub vstupuje do knihy ve stejném okamžiku, kdy knihu otevírá čtenář. Tyto stopy přecházejí v první předěl – kapitolu holub skalní, kde poprvé spatříme holuba.

Názvy kapitol jsou inspirovány českým zoologickým názvoslovím. Holub skalní uvádí holuba jako samotného ptáčka, jde spíše o pohled na holuba z přírodního hlediska, pojednává o tom, jak se holub dostal do měst, kam holub patří, zobrazuje různé zajímavosti a kapitola končí domestikací holubů lidmi.

Dále kniha pokračuje tím, co holub znamená pro lidstvo. Holub posvátný ukazuje už na naši společnou historii od mýtů po důležitost holuba ve starých civilizacích a kulturách. Kapitoly holub léčivý (využití částí těla holuba), poštovní a válečný se zabývají praktickým využitím holubů. Holub krásný je věnován hlavně šlechtění holubích plemen a kapitola holub symbolický neukazuje holuba jako fyzického ptáčka, ale jako nehmotný znak, symbol či název. Poslední částí knihy je kapitola holub nenáviděný, kde se vracíme zpátky ke známému holubu z měst. Kniha končí ilustrací dvou babiček sedících na lavičce, kde krmí holuby. Poslední kapitola působí smutně, proto jsem ráda zakončila knihu milým motivem.

Doufám, že má diplomová práce seznámí děti i dospělé s historií holubů a ukáže jim nový pohled na tyto zapomenuté šedomodré ptáčky.

3 Resumé

As the topic of my diploma thesis I have chosen an illustrated didactic book on pigeons and their importance in human history. Its name is Seznamte se: holub! which translates as Meet the Pigeon. The book is divided into chapters which are named in similar fashion to the czech nomenclature of animals – the name is pigeon bound with an adjective showing the nature of the chapter. Thanks to this system we have chapters named rock pigeon, saint pigeon, healing pigeon, post pigeon, war pigeon, beautiful pigeon, symbolic pigeon and hated pigeon. Each chapter shows a different look on the pigeon as a bird or as a symbol.

The illustrations are greyscale drawings made by mechanical pencil colored in Adobe Photoshop by using Photoshop brushes and textures made by acrylic paint and pastels.

I have chosen mostly muted colours that can be found on pigeons but I have decided to let some of the lesser seen pigeon colours show as accents or to make some part of the illustration pop. These colours are green and purple which can be found in the iridescence on a rock dove's neck and pink and red which are the colours of pigeons legs and eyes.

The main font I have used is Andulka Book. The texts are made smaller and were put in grey colour to make them look more soft. The name on the cover page and the names of chapters are in font Bitter Bold.

The book is printed on Munken Pure paper and is bound in hardcover. It has 72 pages and its format is 215 x 272 mm.

I hope my diploma thesis will change the opinion on pigeons in both children's and adults' eyes for the better.

4 Seznam použitých zdrojů

Knižní a periodická literatura

1. Allen, Barbara. Pigeon. London: Reaktion Books LTD, 2009. ISBN 978-1-86189-513-4
2. Blechman, Andrew. Pigeons. New York: Grove Press, 2006. ISBN 978-0-8021-4328-0.
3. Hansell, Peter, Hansell, Jean. Doves and Dovecotes. Bath: Millstream Books, 1988. ISBN 978-0948975110.

Internetové zdroje

1. Secord, James A. Nature's Fancy: Charles Darwin and the Breeding of Pigeons [online]. Isis, 1981 [cit. 20.11.2020].
Dostupné z JSTOR, www.jstor.org/stable/230968
2. Markoff, John. Peasant Grievances and Peasant Insurrection: France in 1789 [online]. The Journal of Modern History, 1990 [cit. 20.11.2020].
Dostupné z JSTOR: www.jstor.org/stable/1881173
3. Fournier, Lucien. Carrier Pigeons in the French Army [online].
Scientific American, 1913 [cit. 20.11.2020].
Dostupné z JSTOR: www.jstor.org/stable/26019965
4. Mathéy, Kosta. Peristeriones: An Architecture Not Made for People? [online]. Ekistics, 1994 [cit. 21.11.2020].
Dostupné z JSTOR: www.jstor.org/stable/43622352
5. Meier, Allison C. Pigeon Whistles: From Utilitarian to Orchestral [online]. JSTOR ©2018 [cit. 21.11.2020].
Dostupné z: <https://daily.jstor.org/pigeon-whistles-utilitarian-orchestral/>
6. Soth, Amelia. Our Long-Running Love Affair with Pigeons [online]. JSTOR ©2020 [cit. 10.1.2021].
Dostupné z: <https://daily.jstor.org/our-long-running-love-affair-with-pigeons/>
7. Hansell, Jean. Dovecotes [online]. Pigeon Control Resource Centre ©2009 [cit. 10.11.2020].
Dostupné z: <https://www.pigeoncontrolresourcecentre.org/html/dovecotes-pigeon-houses-columbaria.html>
8. Hansell, Jean. The Pigeon in History [online]. Pigeon Control Resource Centre ©2009 [cit. 10.11.2020].
Dostupné z: <https://www.pigeoncontrolresourcecentre.org/html/the-pigeon-in-history.html>

5 Seznam příloh

- Příloha 1 Kniha King of the Sky od Laury Carlin
- Příloha 2 Kniha The Iridescence of Birds
- Příloha 3 Skici – digitální maketa
- Příloha 4 Digitální maketa a výsledná ilustrace
- Příloha 5 Skici
- Příloha 6 Skica, kresba a hotová kolorovaná ilustrace
- Příloha 7 Skica a hotová ilustrace
- Příloha 8 Ukázka textur
- Příloha 9 Ukázka kresby
- Příloha 10 Ukázka předsádky a vstupu do knihy
- Příloha 11 Obálka
- Příloha 12 Ukázka ilustrací
- Příloha 13 Ukázka ilustrací
- Příloha 14 Ukázka předělů – ilustrací pro kapitoly
- Příloha 15 Ilustrace – závěr knihy

Příloha 1
Kniha King of the Sky od Laury Carlin¹

¹<http://www.lauracarlin.com/king-of-the-sky>

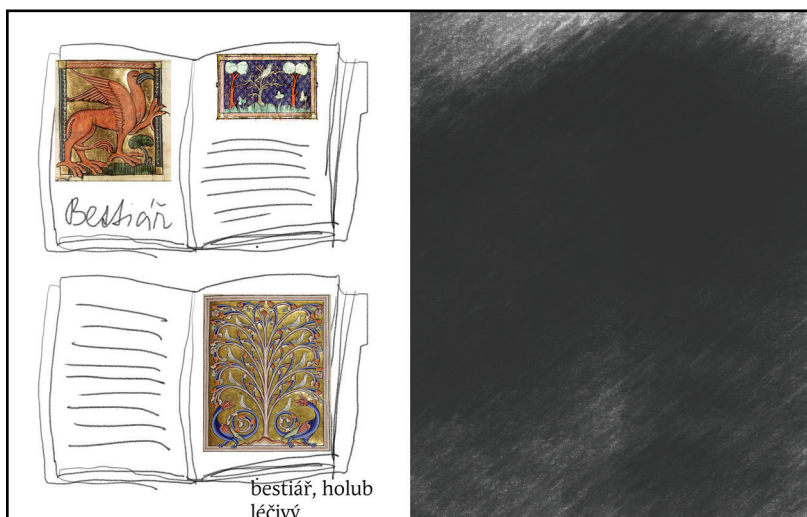

And their colors that changed with the light
As they moved, That your mother called iridescence.

Would it be a surprise that you became A fine painter who painted
Light and Movement

Příloha 3
Skici – digitální maketa³

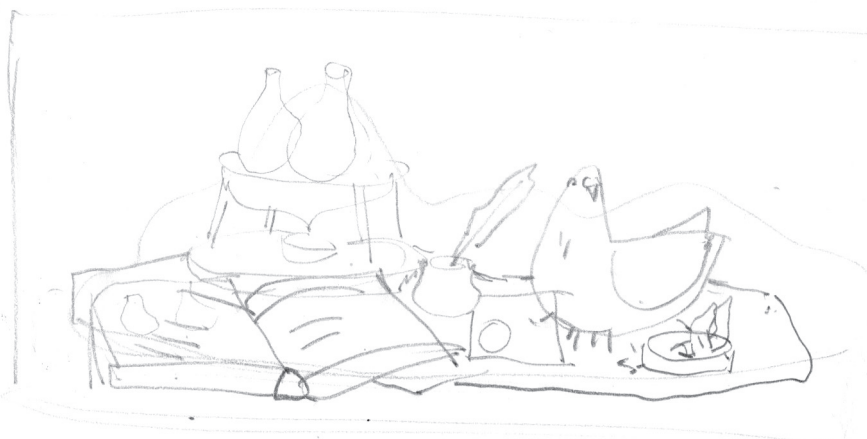

Příloha 4
Digitální maketa a výsledná ilustrace⁴

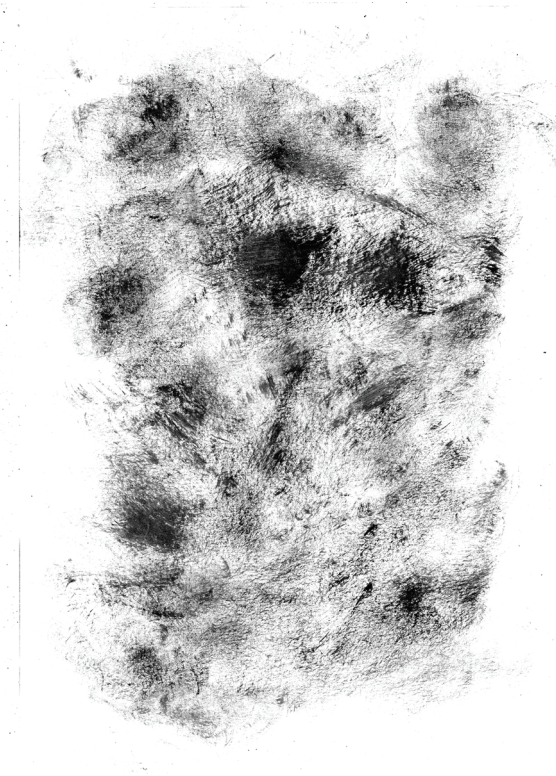
Příloha 6
Skica, kresba a hotová kolorovaná ilustrace⁶

Příloha 7
Skica a hotová ilustrace⁷

Příloha 8
Ukázka textur⁸

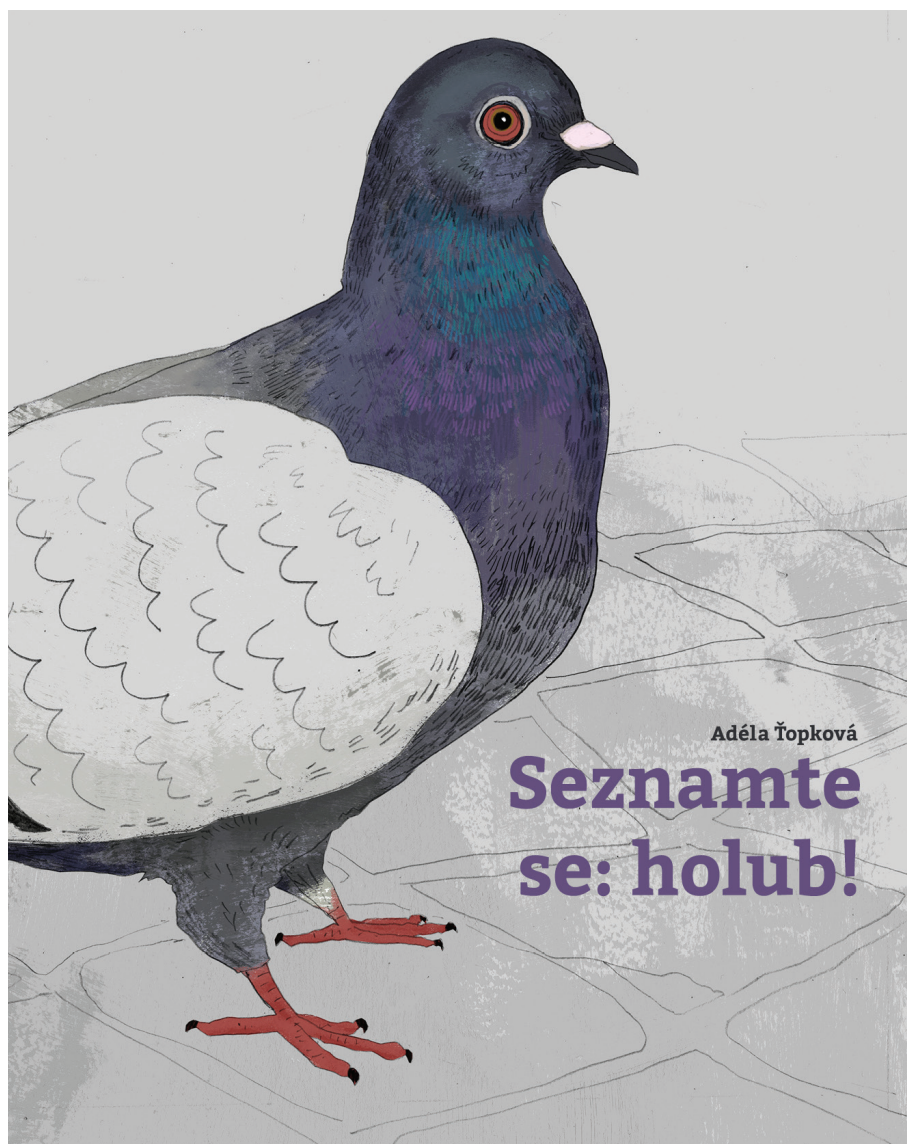

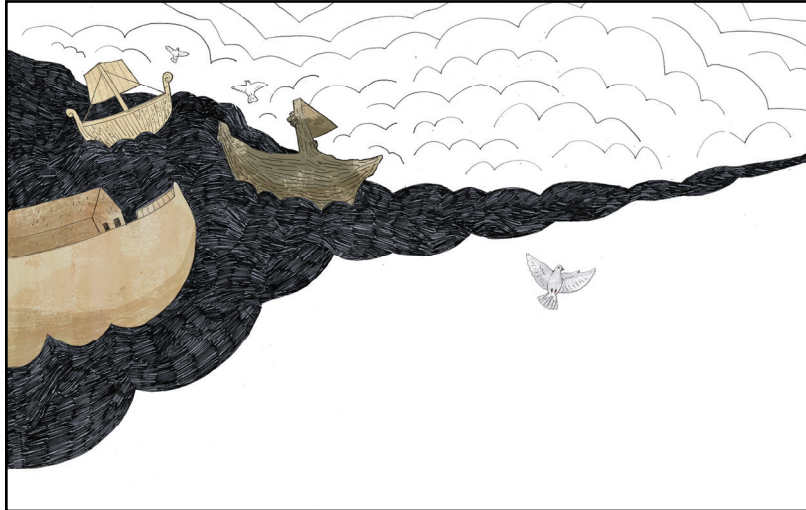
Příloha 10
Ukázka předsádky a vstupu do knihy¹⁰

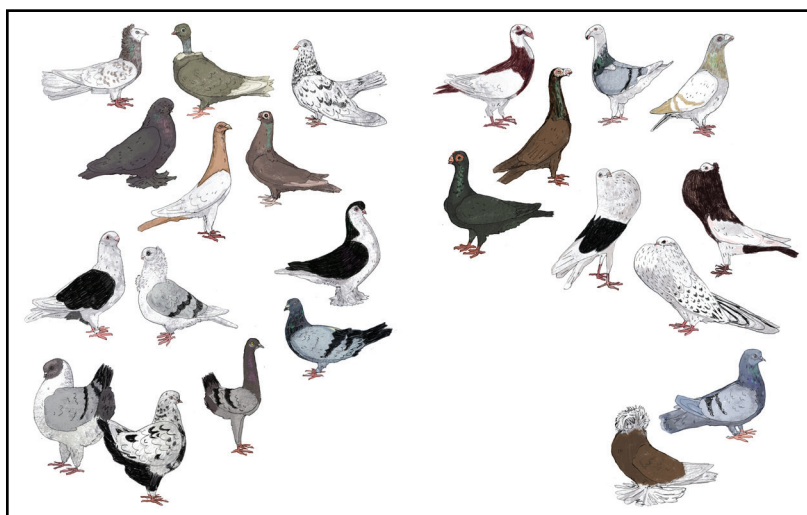
¹⁰ilustrace vlastní

Příloha 12
Ukázka ilustrací¹²

¹²ilustrace vlastní

Příloha 14
Ukázka předělů – ilustrací pro kapitoly¹⁴

¹⁴ilustrace vlastní

